

ה', ואת הדרך הנכונה לקיים חיוב זה. ולכן "כל המרבה לספר ביציאת מצרים" וקונה בנפשו המעלות הנלקחות ממנה, "הרי זה משובח".

מתחילה עובדי עבודה זרה וכו' ועכשיו קרבתו המקום לעבודתו

מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, שנאמר: ויאמר יהושע אל כל העם, כה אמר יי אלהי ישראל: בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהם ואבי נחור, ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען, וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק, ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו. ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אתו, ויעקב ובניו ירדו מצרים.

בחירת הקב"ה בישראל מצדו ית'

בעל ההגדה בא ללמדנו, שאין לנו מצד עצמנו שום זכות קיום ומציאות, כי אף אברהם אבינו היה עובד עבודה זרה, ומה שזכה שיצא ממנו כלל ישראל, הוא רק מפני שהקב"ה קירב אותו לעבודתו ית'.

ועל זה מביא מה שאמר בנביא (יהושע כד, ב-ג): "ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק". והיינו, שאברהם היה בנו של תרח ומיוחס אחריו, ולא יצא מכלל זרע תרח אלא על ידי שהקב"ה לקח אותו. וגם ההמשך של כלל ישראל הוא מתנה מאת הקב"ה - 'ואתן לו את יצחק'.

אולם אף שהקב"ה בחר בנו, הרי זה כאיש שבחר באשה לינשא, שאף על פי שקודם הנשואין הוא יכול לבחור בכל אחת שישרה בעיניו, מאחר שנשאה נעשית

אשתו המיוחדת לו. וכך הוא אצל בחירת הקב"ה בכלל ישראל, כי אף על פי שהקב"ה בחר באברהם מצדו, אבל לאחר שכבר נעשית הבחירה בנו הרי אנו עמו ונחלתו לעולם ועד.

וזהו מה שממשיך הפסוק (שם פסוק ד): "ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים". והיינו שעל ידי שלשת אבות, אברהם יצחק ויעקב, נעשו בני ישראל מוחזקים להקב"ה, ושוב נגמרה הבחירה ואנו חלקו של הקב"ה.

[ואף שכתב הרמח"ל בדרך ה' שעד שעת מתן תורה עדיין היתה אפשרות לשאר אומות העולם להתחבר עם הקב"ה, אבל עיקר הבחירה כבר היתה בימי האבות].

והנה תפיסת אומות העולם היא שהאדם הוא הבעלים, הוא פועל ועושה, וכל מה שהוא משיג הוא תוצאה מהשתדלותו. אבל ההגדה באה להעמיד אותנו על האמת, שהכל הוא רק מאת הקב"ה, שיש לו תוכנית בעולם, והוא עושה ופועל את הכל כדי להביא אותה אל גמרה. הוא בחר באברהם, וגם מה שיש לעשיו את הר שעיר הוא רק מפני שהקב"ה נתנו לו. וכל מה שהקב"ה עושה, הוא כדי לנהל את העולם אל תכליתו, שהוא התיקון הגדול.

בחירת כלל ישראל היא סיבת קיומם

והנה מאחר שהקב"ה בחר בנו, שעל ידינו יתגלה כבוד מלכותו בעולם, שהיא התכלית שבעבורה העולם נברא, לכן יש לנו קיום ומציאות, והוא הסיבה שאנו חיים וקיימים עד היום. הרי כמה אומות תקיפות כבר הלכו והרי הן כאילו לא היו, וכלל ישראל עדיין קיים. ואף המלכות של ארצות הברית תתבטל ותהיה רק חלק מההיסטוריה. ואף שזה קשה להעלות על הדעת, אבל זו האמת.

אולם כלל ישראל יהיו קיימים לעולם. והיא פליאה עצומה, שהרי בכל דור ודור משתדלים להרוג ולהשמיד אותם, ומעולם לא היה להם צבא ומדינה. והטעם, לא מכח ומזכות עצמם, אלא מפני שהם חלקם של הקב"ה, שהוא ברא אותם כדי לקיים את תכלית העולם, ולכן אנו ממשיכים, ברוך שומר הבטחתו לישראל והיא שעמדה לאבותינו ולנו וכו' אלא שבכל דור ודור וכו' והקב"ה מצילנו מידם.

